

GÜNEY KORE'NİN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Fatmanur YILMAZ¹

¹Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Bayburt, Türkiye.

E-posta: fatmanuryilmaz@bayburt.edu.tr ORCID NO: 0000-0002-6496-2028

Makale Geliş Tarihi:27.11.2024

Makale Kabul Tarihi :18.12.2024

Yayın Tarihi:31.12.2024

Özet

Güney Kore, Çin ve Japonya ile birlikte Asya'nın önde gelen büyük ekonomilerinden biri olup, küresel ölçekte önemli bir ekonomik aktör olarak öne çıkmaktadır. Ticaret Bakanlığı'nın raporuna göre, 2024 yılında Güney Kore'nin Gayri Safi Yurt İçi Hasılası'nın (GSYİH) 1,8 trilyon dolar seviyesine ulaşması beklenmektedir. Bu tahmin, Güney Kore'yi 2024 yılı itibarıyla dünya ekonomisinde 12. sırada yer alan en büyük ekonomi konumuna getirmektedir¹. Buna karşın, 1997 Güney Kore ekonomik krizine kadar ve kriz dönemi süresince, Güney Kore ekonomik büyüklük açısından üçüncü dünya ülkeleri arasında yer almakta idi². 1997 ekonomik krizi öncesinde, Güney Kore ekonomisi büyük ölçüde Chaebol şirketlerinin egemenliğinde olup, bu firmalar Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) bağlamında şirket faaliyetlerini sorumlu bir şekilde yürütmemekteydi. Ayrıca, devletin de bu alanda Chaebol şirketlerine yönelik herhangi bir denetim veya yaptırım uygulama gücü bulunmamaktaydı. 1990'lı yıllardaki ekonomik kaos ve politik istikrarsızlık ortamına rağmen, Güney Kore, 2000'li yılların başında küresel ekonomi içerisinde önemli bir aktör konumuna gelmiştir. Bu dramatik dönüşüm, Güney Kore'deki şirket yapılarının ve bu şirketlerin KSS anlayışlarının da paralel bir şekilde değişmesine yol açmıştır. Bu çalışma, Güney Kore ekonomisindeki temel aktörler olan Chaebol şirketleri, kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının, 1997 ekonomik krizi ve kriz sonrası hükümet değişimi gibi önemli ekonomik ve politik olaylar çerçevesinde kurumsal sosyal sorumluluğa yönelik bakış açılarını nasıl dönüştürdüğünü incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, Güney Kore'deki aktörlerin KSS anlayışındaki dramatik değişimin nedenlerinin ortaya konulabilmesi amacıyla, kilit aktörler ve olaylar ışığında kronolojik bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışma sonucunda, 1997 ekonomik krizi öncesinde hâkim olan "Chaebol ailelerine ait şirketlerin yalnızca devlete karşı sorumlu tutulduğu ve kâr maksimizasyonuna yönelik faaliyetler dışında sosyal sorumluluklar ile kamu baskılarından devlet tarafından izole edilmesi gerektiği" anlayışının, kriz sonrası dönemdeki ekonomik ve politik değişimlere paralel olarak daha olumlu ve sorumlu bir yönelim sergileyerek, kamu yararını gözetten bir biçimde evrildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Ekonomik Kriz, Chaebol

Abstract

South Korea, along with China and Japan, is one of the leading major economies in Asia and stands out as a significant global economic actor. According to a report by the Ministry of Trade, it is expected that South Korea's Gross Domestic Product (GDP) will reach 1.8 trillion dollars in 2024. This forecast positions South Korea as the 12th largest economy in the world by 2024. However, until the 1997 South Korean economic crisis and during the crisis period, South Korea was considered to be among the third-world countries in terms of economic size. Prior to the 1997 economic crisis, the South Korean economy was largely dominated by Chaebol companies, which did not conduct their business activities responsibly in the context of Corporate Social Responsibility (CSR). Furthermore, the government had no authority to regulate or impose sanctions on Chaebol companies in this regard. Despite the economic chaos and political instability in the 1990s, by the early 2000s, South Korea had become an important actor in the global economy. This dramatic transformation also led to a parallel change in the corporate structures in South Korea and their approaches to corporate social responsibility. This study aims to examine how the key actors in the South Korean economy, including Chaebol companies, public institutions, the

¹ T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, "2024 Güney Kore Ülke Profili", erişim: 20 Kasım 2023, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ticaret.gov.tr/data/635146b313b8760a543229a4/G%C3%BCney%20Kore%20%C3%9Cİke%20Profili%202024.pdf

² Cihat Aslan, Ali Taner, "Kalkınma Hamlelerinin Batı Dışı Örnekleri: Türkiye ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması", Adam Akademi Dergisi, 6/1 (2016):27-58

private sector, and non-governmental organizations, transformed their perspectives on corporate social responsibility within the framework of significant economic and political events such as the 1997 economic crisis and the subsequent change in government. In order to identify the reasons behind the dramatic shift in CSR approaches among these actors in South Korea, a chronological literature review has been conducted in light of key actors and events. The study concludes that the prevailing understanding prior to the 1997 economic crisis—that "Chaebol companies, owned by family conglomerates, should only be held accountable to the state and should be isolated from public pressure and social responsibility, focusing solely on profit maximization" evolved into a more positive and responsible orientation in line with the economic and political changes after the crisis, resulting in a shift towards a focus on the public good.

Key Words: Corporate Social Responsibility, Economic Crisis, Chaebol

GİRİŞ

Güney Kore Kuzeydoğu Asya'nın merkezi olan Kore Yarımadası, batıda Çin ve doğuda Japonya arasında yer almakta olan ve konumu itibarı ile komşu olduğu Çin ve Japonya'dan hem ekonomik hem de kurumsal yapı olarak haylice etkilenen bir ülkedir³. 1948 yılına kadar Japon sömürsünde olan ülke Kore iç savaşının patlak vermesi ile Kuzey ve Güney Kore olmak üzere ikiye bölünmüştür. Uzun bir dönem Japon sömürsünde kalması, 1948 gibi yakın sayılabilecek bir dönemde iç savaş sonucu ikiye bölünmesi gibi sebepler ile Güney Kore komşusu olduğu ülkelere nazaran daha geç kurumsallaşmıştır. Yaşanan bu karışıklıklar ve geç kurumsallaşma ülkenin Kurumsal Sosyal Sorumluluğa bakış açısını da etkilemiştir.

Güney Kore üzerine yapılan araştırmalar ve literatür incelendiğinde özellikle 1997 ekonomik krizinden sonra hem sosyo-kültürel hem de sosyo-ekonomik yapının değiştiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Güney Kore'de gelişimini anlamak için bu çalışmada sırası ile Chaebol aileler, 1997 krizi öncesi Güney Kore, 1998 krizi sonrası Güney Kore, Hükümetin KSS'ye bakış açısı, özel sektörün KSS'ye bakış açısı, Kamunun KSS'ye bakış açısı bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK) olarak CCEJ'in bakış açısı ve son olarak Güney Kore'nin KSS açısından güncel durumu ele alınacaktır.

I.CHAEBOL (BÜYÜK AİLE ŞİRKETİ)

Chaebol'ler Güney Kore'de genellikle (dededen>babaya>oğula) kuşaklardır zengin olan ve ticaretle uğraşan ailelere verilen isimdir⁴. Chaebol aileler tipik olarak ticari faaliyetler üzerinde önemli bir güce sahiptirler. Bu nedenle Chaebol ailelerin işletmelerinde dış hissedarlar ve diğer paydaşların pek önemi ve söz hakkı bulunmamaktadır. Yönetim anlayışını kısa dönemli kar maksimizasyonu ve aile çıkarları belirlemektedir. Chaebol ailelerin ticari işletmelerinin üst yönetimi ve karar mekanizması tamamen aile bireylerinin kontrolündedir⁵.

Samsung, Hyundai, LG, Doosan ve GS grupları Güney Kore'nin en önde gelen Chaebol firmaları arasındadır. Nisan 2015 itibarıyla Chaebol ailelere ait 61 ticari holding ve 1696 yan şirket Güney Kore'de faaliyet

³ Korean Culture Center, "Kore Hakkında", erişim: 20 Kasım 2022, <https://tr.korean-culture.org/tr/1025/korea/672#:~:text=Kuzeydo%C4%9Fu%20Asya'n%C4%B1n%20merkezi%20olan,toplam%20alan%C4%B1%20100.364%20km2'dir>.

⁴ Mahmut Zeki Akarsu, "Chaebol Sistemi", Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi 6/12 (2021): 1-13

⁵ Dacheon Choi, Chune Young Chung, ve Jason Young, "An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" Sustainability", 11/9 (2019):2676. <https://doi.org/10.3390/su11092676>

östermektedir. Chaebol firmalarının 2015 yılı itibari ile piyasa değeri 2258 trilyon KRW'yi aşmaktadır. Kore Borsasında (KRX) işlem gören firmaların büyük bir çoğunluğu Chaebol ailelere ait firmalardır⁶.

Chaebol ailelere ait firmaların tamamına yakını patron (sahip) yöneticiler tarafından yönetilmektedir⁷. Bu nedenle, yönetim kurulu genellikle Chaebol aile üyelerinden ve Chaebol ailelerinin arkadaşlarından oluşmaktadır. Bu durum kurumsal karar verme sürecinde düşük şeffaflık sergilenmesine sebep olmaktadır⁸. Chaebol ailelere ait firmaların sahip olduğu zayıf iç yönetim mekanizması, yöneticilerin diğer hissedarlar ve paydaşların beklentilerini göz ardı ederek kendi hedeflerine odaklanmalarını beraberinde getirmektedir⁹.

II. KRİZ ÖNCESİ VE SONRASI EKONOMİK DURUM

A. KRİZ ÖNCESİ DURUM (1997 ÖNCESİ)

1960'lar ile 1987 yılları arasında Güney Kore hükümeti, bir dizi beş yıllık ekonomik kalkınma planı çerçevesinde, ihracata dayalı hızlı sanayileşme stratejisini hayata geçirmiştir.¹⁰ Bu kalkınma planlarının başlıca aktörleri, Chaebol ailelerine ait şirketler ve bu şirketlerde yönetici pozisyonunda yer alan Chaebol aile üyeleriydi. Hükümet, bu planlar çerçevesinde Chaebol ailelerine ait firmalara düşük faizli banka kredileri, ithalat ayrıcalıkları, yabancı kaynaklardan borçlanma izni ve vergi avantajları gibi çeşitli mali teşvikler ve ayrıcalıklar sunmuştur¹¹. Bu teşviklerin etkisiyle, Chaebol ailelerine ait firmalarda hızla ekonomik büyümeler gerçekleşmiş ve hükümetin savaş sonrası kalkınma stratejileri ile paralel olarak genel bir ekonomik büyüme sağlanmıştır¹². Söz konusu dönemde, Chaebol ailelerine ait şirketler yalnızca devlete karşı sorumlu tutulmuştur ve kâr maksimizasyonuna yönelik faaliyetlerin dışında, sosyal sorumluluklar ve kamu baskılarından devlet tarafından izole edilmişlerdir. Bu durum, Chaebol ailelerine ait şirketlerin etik ve sosyal sorumluluk ilkelerini gözetmeden faaliyet göstermelerine ve kurumsal kültürlerinin bu çerçevede şekillenmesine yol açmıştır.

1980'lere kadar, Chaebol ailelerine ait firmalar hızla büyümüş ve bu büyüme, Güney Kore'nin genel ekonomik gelişimine önemli bir katkı sağlamıştır¹³. 1960 – 1987 arasındaki dönemde, iş dünyasının etik ve genellikle yasal sorumluluklardan izole olduğu söylenebilir. Hükümetin, Chaebol ailelerine ait firmalara sağladığı ayrıcalıklar, Güney Kore'de ahbap-çavuş kapitalizminin gelişmesine yol açmış ve bu durum, 1997-1998 yıllarında patlak veren ekonomik krize kadar devam etmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak, 1992-1995 yılları arasında Kore'de yapılan araştırmalar, KSS ile kurumsal performans arasında zayıf ve negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.¹⁴

⁶ Chune Young Chung, Sang Jun Cho, Doojin Ryu, ve Doowon Ryu, "Institutional Blockholders and Corporate Social Responsibility", *Asian Business and Management Journal*, 3/18 (2019): 143-186.

⁷ Akarsu, "Chaebol Sistemi", 1-13

⁸ Choi, Chung, ve Young, "An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" *Sustainability*, 2676

⁹ Choi, Chung, ve Young, "An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" *Sustainability*, 2676

¹⁰ Young-sook Nam, Hannah Jun, "The Shaping of Corporate Social Responsibility in Korea's Global Journal of Business, Management and Accounting, 1/1 (2011): 10-20.

¹¹ Jasper Kim, *Crisis and Change: South Korea in a Post-1997 New Era*, 1. Baskı (Seoul : Ewha Womans University Press, 2005).

¹² Young-sook Nam, *The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea*, 1. Baskı (Seoul : Ewha Womans University Press, 2011).

¹³ Lucian Aye Bebhuk, Reinier Kraakman, George Triantis, "Stock pyramids, cross-ownership, and dual class equity: The creation and agency costs of separating control from cash flow rights", Discussion Paper, (Harvard Law School Olin, 2000, 249:445-460, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=147590)

¹⁴ Nam, *The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea*.

Güney Kore, Ekim 1997 ile Mart 1998 arasında ciddi bir mali kriz yaşamıştır. Bu krizin ilk belirtileri 1996 yılında görülmeye başlanmıştır. Güney Kore'nin cari hesap açığı, 1995 yılında GSYH'nin %2'sine eşdeğerken, 1996 yılında bu oran %5'e kadar yükselmiştir. Bu dönemde ihracatın büyüme hızı yavaşlamış ve dış borçlar artmıştır. 1996 yılı itibarıyla, dış borçlar dramatik bir şekilde 100 milyar dolara ulaşmıştır¹⁵.

Güney Kore'nin ekonomik partnerleri arasında yer alan Japonya, Çin gibi Asya ülkelerindeki ekonomik durgunluk da, Güney Kore ekonomisinin olumsuz yönde daha fazla etkilenmesine yol açmıştır. Bu mali kriz, Güney Kore'de GSYH'nin %40'ını oluşturan 30 Chaebol firmasından 16'sının iflas başvurusu yapmasına neden olmuştur. 1997 yılında iflas başvurusu yapan önemli Chaebol firmaları arasında Hanbo Steel (14. en büyük Chaebol), Sammi Group (17. en büyük Chaebol), Ssangyong Group (5. en büyük Chaebol) ve Kia Motors (üçüncü en büyük otomobil üreticisi) yer almaktadır¹⁶. Borsada %50 oranında düşüş yaşanmış, Güney Kore'nin ülke kredi notu, Moody's tarafından A1 statüsünden önemsiz tahvil statüsüne düşürülmüştür. Ayrıca, Güney Kore'nin ticari bankalarının üçte biri kapanmış ve temerrüt oranı 1997 yılı Şubat ayında %62'ye yükseltilmiştir. Bu mali çöküş, Güney Kore hükümetinin Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası'ndan toplam 30,2 milyar ABD Doları tutarında borç almasını zorunlu kılmıştır¹⁷.

Yapılan araştırmalara göre, 1997-1998 mali krizi öncesinde Güney Kore'de KSS faaliyetleri genellikle kurumsal katkılar ve hayır işlerine odaklanmakta olup, bu alanlarla sınırlıydı. Mali kriz öncesinde, Güney Koreli tüketiciler, Chaebol'leri ekonomik kalkınmanın temel itici gücü olarak görmekteydiler ve bu firmaların KSS sorumluluklarını yalnızca ekonomik büyüme ile sınırlı ve eşdeğer kabul etmişler, dolayısıyla diğer KSS alanlarında baskıcı taleplerde bulunmamışlardır¹⁸.

B. KRİZ SONRASI (1998 VE SONRASI)

Mali kriz, KSS bağlamında önemli paydaşlar olan devlet, şirketler, sendikalar ve tüketiciler gibi yerel aktörler üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Bu kriz sonucunda reformcu muhalefet partisi iktidara gelmiş ve bir önceki hükümetin, ekonomik büyümeyi teşvik etmek amacıyla Chaebol ailelerine sunduğu vergi indirimleri, devlet bankalarından kolay kredi imkânı sağlama ve KSS faaliyetlerinden izolasyon gibi politikaları terk etmiştir. Kriz öncesi dönemde, Chaebol aileleri ile KOBİ'ler arasındaki ekonomik kutuplaşmayı sonlandırmaya yönelik adımlar atılmaya odaklanılmıştır¹⁹. Devlet, şirketler, sendikalar ve tüketicilerin baskıları sonucunda, Chaebol ailelerinin hakimiyetindeki sektörler ve piyasalarda köklü yeniden yapılanmalara gitmek zorunda kalmıştır. Bunun sonucunda, ömür boyu istihdam sistemleri bozulmuş, birçok firmanın yolsuzluk skandalları gün yüzüne çıkmış ve mevcut sivil toplum kuruluşlarının (STK) faaliyetleri denetlenmeye başlanmıştır. Korumacı ticaret politikaları

¹⁵ Seunggho Choi, Ruth Vaqués Aguilera, "CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis", Corporate Social Responsibility: A Case Study Approach, 1. Baskı (Seoul: Edward Elgar Publishing Ltd., 2009), 123-147.

¹⁶ Christina Linn Ahmadjian, Jaeyong Song, "Coopting Globalization: Local Politics and the Transformation of Corporate Governance in South Korea and Japan", Working Paper, (Columbia Business School, 2006), No.221:1-43

¹⁷ Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

¹⁸ Ahmadjian ve Song, Coopting Globalization: Local Politics and the Transformation of Corporate Governance in South Korea and Japan, 1-43

¹⁹ Linsu Kim, Imitation to Innovation: The Dynamics of Korea's Technological Learning, 1. Baskı (Boston: Harvard Business Review Press, 1997), 105-130

kaldırılmış ve bu durum uzun yıllar boyunca tekel konumunda olan Koreli şirketlere karşı müşterilerin haklarını savunmalarına ve şikayetlerini dile getirmelerine neden olmuştur²⁰.

KSS'nin önemli paydaşları olan devlet, şirketler, sendikalar ve tüketiciler gibi yerel aktörler, bu mali kriz sürecinde şirketlerin yalnızca ekonomik büyümeye odaklanmasının ne denli sakıncalı sonuçlar doğurabileceğini görmüş ve bu durum, şirketlerin toplumdaki rol ve sorumluluklarının yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Ayrıca, KSS için önemli toplumsal taleplerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur²¹.

1998 yılında kriz sonrası iktidara gelen yeni hükümet, yeniden yapılanma programı çerçevesinde Chaebol'lara yönelik yeni yasalar ve düzenlemeler getirmiştir. Bu düzenlemeler, borç/öz kaynak oranının %200'ün altına indirilmesi, halka açık büyük şirketler (Chaebol firmaları dâhil) için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin atanmasının zorunlu hale getirilmesi, muhasebe hileleri ve yolsuzluklara karşı cezaların artırılması ve uluslararası standartlarla uyumlu muhasebe ilkelerinin uygulanmaya başlanmasını içeren bir dizi yeni uygulamayı kapsamaktadır²².

Takip eden yıllarda, kriz sonrası düzenlemeler ve devlet kurumlarının yeniden yapılanması çerçevesinde, 2000 yılında Kore Cumhuriyeti Sürdürülebilir Kalkınma Başkanlık Komisyonu (PCSD) kurulmuştur. Bu komisyon, ekonomi, toplum ve çevre arasındaki dengeyi koruyarak sürdürülebilir kalkınma için ulusal bir strateji ve politika oluşturmayı amaçlayan bir yapıdır. Sonraki yıllarda, Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanlığı, KSS faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla KSS yasaları geliştirmeye devam etmiş ve şirketler için bir KSS raporlama sistemi geliştirmiştir²³.

Kriz sonrası dönemde yapılan ampirik çalışmalarda KSS ile kurumsal performans arasında önemli ölçüde pozitif bir ilişki bulunduğunu gösterir sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar 1992-1995 yılları arasında yapılan ampirik çalışmalar ile tamamen zıt sonuçlardır²⁴. Firma uygulamaları incelendiğinde, şirketlerin KSS için ayırdıkları bütçenin arttığı ve KSS'nin firma stratejilerinin bir parçası haline gelmeye başladığı gözlemlenmiştir²⁵. Kore Endüstrileri Federasyonu'na (Federation of Korean Industries) ait verilere göre, 2002-2018 yılları arasında firmaların KSS faaliyetlerine yönelik harcamaları kademeli olarak artmış ve 2018 yılı itibarıyla bu harcamalar, şirket gelirlerinin %3'üne kadar yükselmiştir²⁶. 2012 ile 2017 yılları arasında Kore Borsası'nda işlem gören

²⁰ Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

²¹ Jong-Seo Choi, Young-Min Kwak ve Chongwoo Choe, "Corporate Social Responsibility and Corporate Financial Performance: Evidence from Korea", Australian Journal of Management 3/35 (2010): 291-311.
<https://doi.org/10.1177/03128962103846>

²² Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

²³ Young-Keun Chung, Kumju Hwang, "The Korean National Strategy for Sustainable Development", Background Report, (South Korean Ministry of Trade, Industry and Energy, 2006) 1-78 chrome-extension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1394backgroundReport.pdf

²⁴ Nam, The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.

²⁵ Seok Eun Kima, Do Young Kim, "The Profits of Cause: a New Direction for Corporate Social Responsibility in South Korea", International Review of Public Administration 1/21 (2016): 57-71. <https://doi.org/10.1080/12294659.2015.1084091>

²⁶ Hyun-Uk Jung, Tae-Hyoung Mun ve Young-Ei Kim, "The Effect of Corporate Social Responsibility Activities on Investors' Heterogeneous Beliefs: A Study of Korea's Data Set", Journal of Asian Finance, Economics and Business 10/7 (2020): 95-107.

ortalama 600 firma incelenmiş ve KSS faaliyetlerinde bulunan firmaların, sürdürülebilir istihdam edilebilirlik açısından KSS faaliyetlerinde yer almayan firmalara göre daha fazla gelişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır²⁷.

The East Asian Institute'un 2005 yılında Güney Kore'de gerçekleştirdiği bir çalışmaya göre, katılımcıların %72,4'ü sosyal ve çevresel sorumluluğa ciddi önem vermeyen şirketlere yatırım yapmayacaklarını belirtmiştir. Ayrıca, katılımcıların %76,6'sı, minimum KSS standardını karşılamayan firmaların ürün ve hizmetlerini satın almayacaklarını ifade etmiştir²⁸. Ankete katılanların yalnızca %15'i sorumsuz şirketlerin ürün ve hizmetlerini fiilen boykot ettiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %63'ü ise, KSS faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla hükümetin müdahalelerinin gerekli olduğunu düşünmektedir²⁹.

III.HÜKÜMET'İN KSS BAKIŞI

1997-1998 Asya mali krizinden sonra, Güney Kore hükümet yetkilileri ve yatırımcılar, firmaları KSS ile ilgili projelere yatırım yapmaya zorlayarak, Güney Koreli firmalara KSS faaliyetlerinde bulunmaları için daha fazla baskı uygulamışlardır³⁰. Bunun yanı sıra Güney Kore hükümeti, sosyal açıdan faydalı faaliyetleri teşvik etmek için oluşturulan sosyal sorumluluk ekipleriyle KSS ile ilgili çeşitli hükümet politikaları da uygulamıştır³¹.

Güney Kore Hükümeti Bilgi Ekonomisi Bakanlığı (Ministry of Knowledge Economy), kriz sonrası dönemde KSS uygulamalarını daha görünür kılmak amacıyla 2009 yılında bir dizi KSS hedefi belirlemiş ve ilan etmiştir³². Bu hedefler, sürdürülebilir kalkınmanın geliştirilmesi ve ülke genelinde sürdürülebilir kalkınma konseptinin yaygınlaştırılmasının desteklenmesi, sürdürülebilir kalkınmaya yönelik yasal düzenlemelerin hazırlanması, KSS ile ilgili çeşitli bilimsel araştırmalar ve anketlerin yapılması, ayrıca KSS alanında ISO uluslararası standartlarına uyum sağlanması gibi unsurları içermektedir. Bu hedeflerden de anlaşılacağı üzere Güney Kore Hükümeti bu alanda ülke genelinde hızlı ilerlemeler sağlayacak yaptırımlar ve uygulamalar ile KSS'nin görünürlüğünü ve doğru anlaşılmasını devlet eli ile gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

Güney Kore Hükümeti, 2000'li yılların başından 2010'lu yıllara kadar geçen dönemde bir dizi düzenlemeye imza atmıştır. Bu düzenlemelerden ilki, Güney Kore'de toplumsal bir sorun haline gelmiş olan yolsuzluk meselesini çözmek ve yasal bir temele oturtmak amacıyla 2002 yılında kurulan Güney Kore Bağımsız Yolsuzlukla Mücadele Komitesi (Korea Independent Commission Against Corruption) olmuştur³³. Bu önemli adımdan hemen sonra, Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanlığı (şu anda Bilgi Ekonomisi Bakanlığı), 2003 yılında Güney Kore Ticaret Odası bünyesinde Sürdürülebilir Kalkınma İçin İş Enstitüsü'nü kurmuştur. Bakanlık, Güney Kore Ticaret ve Sanayi Odası ile Sanayi Politikası Araştırmaları Enstitüsü iş birliğinde, Ekim 2006'da Güney Kore Sürdürülebilirlik Raporu Göstergelerini geliştirmiş ve aynı zamanda, ülkedeki sürdürülebilirlik yönetimini ve en

²⁷ Jung, Mun ve Kim, "The Effect of Corporate Social Responsibility Activities on Investors' Heterogeneous Beliefs: A Study of Korea's Data Set", 95-107.

²⁸ Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

²⁹ Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

³⁰ Choi, Kwak ve Choe, "Corporate Social Responsibility and Corporate Financial Performance: Evidence from Korea", 291-311.

³¹ Choi, Chung, ve Young, "An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" Sustainability", 2676

³² Yang, Yoori, Institutional Pressures for Convergence and Divergence of Corporate Social Responsibility: Collaborative and Adversarial Networks of NGO-Governmental Organization-Corporations in South Korea, (Doktora Tezi, University of California Santa Barbara, 2021), 132-135.

³³ Nam, The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.

iyi uygulamaları onurlandırmak amacıyla her yıl düzenlenecek olan bir ödül töreni başlatmıştır³⁴. Bunun yanı sıra, Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı, 2011 yılında yurtdışında faaliyet gösteren Koreli firmalar arasında küresel KSS bilincini artırmayı amaçlayan bir program da başlatmıştır³⁵.

IV.ÖZEL SEKTÖRÜN KSS BAKIŞI

Güney Kore’de KSS uygulamalarının gelişiminde özel sektörün öncü bir güç oluşturduğunu söylemek mümkün değildir. Hatta kriz öncesi döneme ait literatür incelendiğinde, özel sektöre yönelik ya da özel sektörden KSS alanına dair herhangi bir talep veya etkileşimin bulunmadığı söylenebilir. Kriz öncesi dönemde ve hatta kriz sonrası dönemde dahi, Güney Kore’deki büyük firmaların KSS uygulamalarının büyük çoğunluğunun hayırseverlik faaliyetleri, bağışlar ve CEO’lar ile çalışanların gönüllülük faaliyetleri gibi alanlarla sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. 2009 verilerine göre, 220 büyük firma, KSS politikaları ve hedefleri doğrultusunda toplam satışlarının %0,2'sine veya kârlarının %4,8'ine tekabül eden 2,6 trilyon Won tutarında kurumsal bağışta bulunmuştur³⁶. Bu bağış miktarı oldukça yüksek olmasına rağmen, KSS açısından tek yönlü ve kalıcı etkisi sınırlı bir uygulama olduğu aşikardır.

Güney Kore’de büyük firmaların sosyal katkı harcamaları, genellikle büyük holdingler tarafından kurulan kurumsal vakıflar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu durum, yapılan sosyal katkıların şirketin çıkarlarıyla uyumlu alanlara yönlendirilmesine ve dolayısıyla topluma yönelik fayda sağlama amacının sınırlı kalmasına neden olmaktadır. Güney Kore'deki kurumsal hayırseverliğin ilginç bir yönü, büyük şirketler topluluklarının (örneğin holdinglerin) sahiplerinin zimmete para geçirme, vergi kaçakçılığı veya diğer yasa dışı ticari uygulamalardan mahkûm edilmelerinin ardından büyük miktarda kurumsal bağışta bulunmasıdır. Bu durum, Güney Koreli firmaların, halkın dikkatini yasa dışı faaliyetlerden uzaklaştırmak ve itibarlarını düzeltmek amacıyla kurumsal bağışlarla kamuoyunun tepkilerini yönlendirmeye çalışmalarının bir sonucudur³⁷. Kore medyasını takip ettiğimizde, her yolsuzluk haberinin ardından bir bağış haberinin yayımlanarak halkın yatıştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir.

Koreli firmalar için KSS, büyük ölçüde "iş dışı" faaliyetler olarak görülmektedir. Bu görüşe rağmen 2009 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Kore'deki büyük firmaların %70'inin ayrı bir KSS ekibi veya birimi bulunmaktadır³⁸. Bu durum, Güney Kore'de KSS'nin giderek daha görünür bir kavram haline geldiğini göstermektedir.

Güney Kore Borsası'na kayıtlı firmalardan elde edilen verilere göre, 2012-2017 yılları arasında KSS uygulayan firmaların oranları Tablo 1'de sunulmaktadır. Veriler, firmaların yayınladığı raporlara dayanmaktadır; bu raporlarda KSS bilgisi yer almayan firmalar, KSS uygulaması yapmıyor olarak kabul edilmiştir³⁹. Tablo 1'de

³⁴ Nam, The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.

³⁵ Jung, Mun ve Kim, “The Effect of Corporate Social Responsibility Activities on Investors’ Heterogeneous Beliefs: A Study of Korea’s Data Set”, 95-107.

³⁶ The Federation of Korea Industries, “Survey results of ethical management and CSR practices, Issue Paper, (Seoul: FKI, 2009) <https://www.fki.or.kr/main/publication/report.do>

³⁷ The Federation of Korea Industries, “Corporate Community Relations White Book”. (Seoul: FKI, 2010) <https://www.fki.or.kr/main/publication/report.do>

³⁸ Nam, The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.

³⁹ Nam, The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.

de görüldüğü üzere, 2012 yılından sonra KSS uygulamalarına raporlarında yer veren firma sayısında bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 1: Borsada İşlem Gören Güney Koreli Firmaların Yıllık KSS dağılım tablosu

Yıl	KSS Uygulayan Firmalar	KSS Uygulamayan Firmalar	Toplam
2012	157	455	612
2013	180	436	616
2014	184	440	624
2015	188	448	636
2016	177	478	655
2017	96	573	669

Kaynak: Young-sook Nam, *The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea*, 1. Baskı (Seoul : Ewha Womans University Press, 2011).

V.KAMUNUN KSS BAKIŞI

Güney Kore'deki KSS faaliyetleri, büyük ölçüde bağışlara odaklanmaktadır. Örneğin, toplam KSS bütçelerinin %79'u hayır kurumlarına nakit veya ürün bağışı olarak yapılmaktadır. Büyük bağışlar, medyanın dikkatini kolayca çektiği ve kamuoyunda olumlu bir izlenim bıraktığı için firmalar tarafından tercih edilmektedir. Bu tür bağışlar, şirketlerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirdikleri izlenimi yaratırken, aynı zamanda marka imajını güçlendirmeyi hedeflemektedir⁴⁰. Bağışlara aşırı odaklanma, Güney Kore'deki diğer KSS girişimlerinin sınırlı bir şekilde gelişmesine yol açmaktadır. Bağışların kolay uygulanabilirliği, daha sürdürülebilir ve uzun vadeli KSS faaliyetlerinin gelişmesini engellemektedir. Bu durum, firmaların toplumsal sorumluluklarını yerine getirirken yalnızca kısa vadeli ve görünür çözümleri tercih etmelerine neden olmakta, daha kapsamlı ve kalıcı etki yaratabilecek stratejik girişimlerin geride kalmasına sebep olmaktadır. Başka bir deyişle, Güney Koreli şirketler, uzun vadeli KSS uygulamalarını kurumsal felsefelerine veya temel stratejilerine entegre etmek yerine, itibarlarını onarmak ve marka değerlerini artırmak amacıyla KSS'yi bir izlenim yönetimi aracı olarak kullanmaktadırlar. Bu yaklaşım, şirketlerin toplumsal sorumluluklarını geçici bir çözüm olarak benimsemelerine ve topluma yönelik sürdürülebilir fayda yaratma amacından çok, halkla ilişkiler ve marka algısını iyileştirme amacı taşımalarına neden olmaktadır⁴¹. Örneğin, 2006 yılında Samsung Group'un başkanı ve Güney Kore'nin en büyük Chaebolü olan Lee Kun-hee, yasadışı siyasi bağışlar ve şüpheli iç ticaret suçlamalarıyla karşı karşıya kaldıktan sonra, itibarını düzeltmek amacıyla hayır kurumlarına 0,85 milyar dolar bağış yapmıştır. Bu tür bağışlar, şirketin halkla ilişkiler stratejisinin bir parçası olarak, olumsuz kamuoyunu dengeleme ve olumsuz algıları gidermeye yönelik bir araç olarak kullanılmıştır⁴². İkinci en büyük Chaebol olan Hyundai Motor Group'un başkanı Chung Mong-Koo, medyaya yansıyan bir rüşvet skandalını düzeltmek amacıyla bir hayır kurumuna 1 milyar dolar bağış yapmıştır. Bu bağış, Chung Mong-Koo'nun itibarını iyileştirmek ve kamuoyunun olumsuz tepkilerini hafifletmek için

⁴⁰ Eunho Cho, Sungbin Chun, "Corporate Social Responsibility, Real Activities Earnings Management, and Corporate Governance: Evidence From Korea", *Asia-Pacific Journal of Accounting and Economics* 4/23 (2016): 400–431.

⁴¹ Tae Hoon Moon, "Sustainable Development In Korea, Key Issues And Government Response", *International Review of Public Administration* 11/1 (2006): 1-18

⁴² BBC News, "Samsung to give \$825m to charity" Erişim: 12 Kasım 2022, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4689836.stm>

gerçekleştirdiği bir strateji olarak görülmüştür⁴³. Her iki şirket de kamuoyunun nazarında en dip noktada olduğu bir dönemde halkın desteğini kazanmak için KSS planlarını halka açıklamıştır⁴⁴.

2010 yılında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, Güney Kore halkının KSS uygulamaları yürüten şirketlerden beklentileri Tablo2 de gösterilmektedir⁴⁵. Tabloda yer alan verilere göre birinci ve beşinci cevaplar direk bağış yapılması beklentisini ortaya koymaktadır. Bu verilere göre halkın yaklaşık %53'ünün KSS uygulaması olarak direk para bağışı uygulamasını desteklemekte ve firmalardan beklemektedir. Bir sonraki en yüksek beklenti %31 ile istihdam yaratılarak ekonomiye katkı sağlanmasıdır. Toplumsal taahhütler gibi KSS için haylice önemli konularda Kore halkının beklentisi %19 gibi haylice düşük bir noktadadır. Yine aynı şekilde toplumsal taahhüt ile paralel bir beklenti olan çevreyi koruma beklentisi de %13 gibi çok düşük bir beklenti düzeyinde kalmıştır. 1997 Kore ekonomik krizinin baş aktörlerinden birinin yolsuzluk ve etik olmayan davranışlar olmasına rağmen halkın dürüstlük/etiklik/şeffaflık beklentisinde şaşırtıcı derecede düşük seviyededir. Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak halkın KSS anlayışının yeterince bilinçlenmediğini söyleyebiliriz.

Tabloda yer alan verilere göre, birinci ve beşinci sıralarda yer alan yanıtlar, doğrudan bağış yapılması beklentisini ortaya koymaktadır. Bu verilere göre, halkın yaklaşık %53'ü, KSS kapsamında doğrudan para bağışını desteklemekte ve firmalardan bu uygulamayı beklemektedir. İkinci en yüksek beklenti ise %31 ile istihdam yaratılması ve böylece ekonomiye katkı sağlanmasıdır. Toplumsal taahhütler gibi KSS'nin önemli alanlarında ise Kore halkının beklentisi %19 gibi düşük bir seviyede kalmaktadır. Benzer şekilde, toplumsal taahhütlerle paralel bir konu olan çevreyi koruma beklentisi de %13 gibi oldukça düşük bir düzeyde kalmıştır. 1997 Kore ekonomik krizinin başlıca sebeplerinden birinin yolsuzluk ve etik olmayan davranışlar olduğu göz önünde bulundurulduğunda, halkın dürüstlük, etik değerler ve şeffaflık konusundaki beklentilerinin şaşırtıcı derecede düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu araştırma sonuçları, Kore halkının KSS konusundaki farkındalığının yeterince gelişmediğini göstermektedir.

Tablo 2: Halkın Güney Kore'de Firmalardan KSS Beklentisi

Halkın Firmalardan KSS ile ilgili beklentisi	Cevap Verme Yüzdesi
1. Ülkeden aldıklarınızı ülkeye geri vermelisiniz (bağış yapılması gerektiğini vurgulamaktadır)	%37
2. İstihdam yaratın ve ekonomiye destek olun	%31
3. Toplumsal vicdan ve toplumsal taahhüt	%19
4. Dürüst / Etik /Şeffaf olun	%17
5. Yardım kuruluşlarına bağış yapın	%16
Çevreyi Koruyun	%13

Kaynak: Young-sook Nam, *The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea*, 1. Baskı (Seoul : Ewha Womans University Press, 2011).

⁴³ NBC News, "Hyundai Pledges \$1B to Charity Amid Probe" Erişim: 25 Ekim 2022, <https://www.nbcnews.com/id/wbna12384469>

⁴⁴ Choi ve Aguilera, CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis, 123-147.

⁴⁵ Nam, *The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea*.

A. CITIZENS' COALITION FOR ECONOMIC JUSTICE (CCEJ) VE KEJI INDEX EKONOMİK ADALET İÇİN VATANDAŞ KOALİSYONU

Korea Institute of Economic Justice (KEJI) Index'i, Citizens' Coalition for Economic Justice (CCEJ) tarafından geliştirilen bir KSS endeksidir⁴⁶. KEJI-KSS endeksi Kore'de en güvenilir KSS endeksi olarak kabul edilmektedir. Bu endeks verileri doğrultusunda CCEJ tarafından yıllık Good Corporation Ödülleri verilmektedir. KEJI-KSS Endeksi, firmaları yedi ana kategoride değerlendirmektedir: finansal sağlamlık, adalet, sosyal hayırseverlik/yardım, tüketici koruması, çevre taahhüdü, çalışan memnuniyeti ve ekonomik kalkınmaya katkı⁴⁷. Citizens' Coalition for Economic Justice (CCEJ), 1991 yılından bu yana her yıl Güney Kore borsasında işlem gören şirketler için KEJI endeksini yayınlamaktadır. 2012 yılında, KEJI Endeksi'nde yer alan yedi göstergeden biri olan «Ekonomik Taahhüt (Kalkınma)» göstergesi, KSS performansını değerlendirmede önemli bir rol oynamadığı gerekçesiyle endeksten çıkarılmış ve geriye altı gösterge kalmıştır⁴⁸. 2012 yılından bu yana KEJI uluslararası bir sosyal sorumluluk organizasyonu olan International Standard Organization 26000 (ISO26000) ile ortak çalışmalar yürütmektedir. KEJI göstergelerinde yapılan değişiklikler ISO26000 maddelerine uygun şekilde yapılmıştır⁴⁹.

Tablo 3: Uluslararası Önemli KSS Endeksleri Karşılaştırması

Endeks Adı	Kurumsal Çevre Performansı (ABD)	Ernst & Young (Birleşik Krallık)	Bilan Sosyal (Fransa)	KEJI (Kore)
Değerlendirme Maddeleri	Çevre koruma Cinsel Eşitlik İrk Eşitliği Bağış Refah Çalışma ortamı Bilgi netliği Hayvan koruma Yerel topluluk Sosyal sorun	Ekosistem ve çevre Tüketici koruması Yerel topluluk Hükümet ile ilişki Şirket bağışı İrk eşitliği Firmalar arası ilişkiler, İşçiler ve hissedarlar Ekonomik aktiviteler	Ekonomik Karlar Ürünler Çalışanların memnuniyeti Çalışma şartları Ücretler Eğitim Sosyal, yerel topluluk Çevresel iyileştirme Tüketici memnuniyeti	Dürüstlük Adalet Sosyal performans Tüketici koruması Çevre koruma Çalışanlar
Başlangıç Yılı	1969	1971	1977	1991

Kaynak: Daeheon Choi, Chune Young Chung, ve Jason Young, “ 2019. "An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" Sustainability”, 11/9 (1019):2676. <https://doi.org/10.3390/su11092676>

Tablo 3'te, 2016 yılı itibarıyla KEJI Endeksi'nin değerlendirme maddelerinin son hali ile uluslararası alanda tanınırlığı yüksek diğer endekslerin değerlendirme maddeleri arasında bir karşılaştırma yapılmıştır⁵⁰. ABD'nin Kurumsal Çevre Performansı Endeksi'nde on, Birleşik Krallık'ın Ernst & Young Endeksi'nde dokuz, Fransa'nın

⁴⁶ Se Hyun Park, “Political connection and CSR: Evidence from Korea”, Business Ethics, The Environment & Responsibility Journal 4/31 (2022): 1102-1116.

⁴⁷ Choi, Chung, ve Young, “An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" Sustainability”, 2676

⁴⁸ CCEJ, “Citizens Coalition for Economic Justice: About Us” Erişim: 22 Ekim 2022, <http://ccej.or.kr/eng/who-we-are/about-us/>

⁴⁹ Supriti Mishra, Damodar Suar, “Does corporate social responsibility influence firm performance of Indian companies?”, Journal of Business Ethics 4/95 (2010):571-601. <https://doi.org/10.1007/s10551-010-0441-1>

⁵⁰ Choi, Chung, ve Young, “An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea" Sustainability”, 2676

Bilan Social Endeksi'nde ise on bir değerlendirme maddesi bulunmasına karşın, Güney Kore'nin KEJI Endeksi'nde yalnızca altı değerlendirme maddesi yer almaktadır. Diğer endekslerde yer verilen “cinsel eşitlik, ırk eşitliği, hayvanları koruma, yerel topluluklar, tüketici hakları, eğitim” gibi değerlendirme kriterlerine KEJI endeksinde yer almadığı görülmüştür. Ayrıca, endekslerin uygulamaya konulduğu yıllar incelendiğinde ABD’de 1969, Birleşik Krallıkta 1971 ve Fransa’da 1977 yılında olmak üzere neredeyse Kore’den yirmi yıl önce bu alanda endeks uygulamaya başladığı görülmektedir.

VI.GÜNCEL DURUM

Son dönemde literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, özellikle 2010'lu yıllardan itibaren Güney Kore'nin, KSS faaliyetlerini hayata geçirmek için önemli bir çaba gösterdiği gözlemlenmektedir. Güney Kore Borsası'nda işlem gören ilk 200 şirketin %86'sından fazlası şu anda KSS faaliyetlerini desteklemekte olup, %97'si sosyal açıdan sorumlu faaliyetlere duyulan ihtiyacın farkına varmıştır⁵¹. Bağışlar dışında, diğer topluma katkısı olan KSS alanlarında da faaliyetlerin arttığı gözlemlenmektedir. KSS hem ulusal hem de uluslararası düzeyde iş sürdürülebilirliği için temel yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir⁵².

Günümüzde Güney Kore Çevre Bakanlığı, Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilirlik için belirlediği 17 maddelik hedef listesini benimsemiş ve ülke genelinde bu doğrultuda bir dizi yasal uygulama da başlatmıştır. Anayasanın 35. Maddesi, Güney Kore çevre politikasının amacını ve Güney Kore çevre yasasının temel ilkelerini belirlemektedir⁵³. Çevre Politikası ve Çerçeve Yasası (FAEP 1991) çerçevesinde uygulanan yasal düzenlemeler:

“Doğal Çevre Koruma Yasası (NECA): Doğal çevreyi yapay zararlardan koruyan düzenlemeler gibi önlemlerle doğal çevrenin korunmasını sağlar.

Temiz Hava Koruma Yasası (CACA): Atmosferik ortamın uygun ve sürdürülebilir yönetimini sağlar.

Su Ortamını Koruma Yasası (WECA): Nehirler, göller ve bataklıklar gibi su kaynaklarını korumaya yöneliktir.

Kaynakların Tasarrufu ve Geri Dönüşümünün Teşviki Hakkında Kanun (RRA): Geri dönüşümü kolaylaştırmak ve atık oluşumunu azaltmak için teşvikler sağlar.

Çevresel Etki Değerlendirme Yasası (EIAA): Potansiyel bir çevresel etkiye sahip olan planlar veya projelerle ilgili çevresel etki değerlendirmesine ilişkin ayrıntıları belirler.

Kirletici Madde Tahliye Tesislerinin Entegre Kontrolü Yasası (ICPDF): İş sahalarından üretilen kirleticileri azaltmak ve bu sahalarda etkin çevre yönetimi uygulamak için düzenlemeler öngörür.

Çevre Suçlarının Kontrolü ve Ağır Cezalandırma Yasası (APEO): Çevre kirliliği veya zararlara ilgili eylemler veya ihmaller için cezalar sağlar.

⁵¹ Choi, Chung, ve Young, “An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea” Sustainability”, 2676

⁵² Roger C. Mayer, Mark B. Gavin, “Trust in Management and Performance: Who Minds the Shop While the Employees Watch the Boss?”, Academy of Management Journal 5/48 (2005): 874-888. <https://doi.org/10.5465/AMJ.2005.18803928>

⁵³ Güney Kore Hükümeti, “Korea (Republic of)’s Constitution of 1948 with Amendments Trough 1987”, Erişim: 10 Mayıs 2022 chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.constituteproject.org/constitution/Republic_of_Korea_1987.pdf?lang=en%20adresinden%20al%C4%B1nd%C4%B1

Çevresel Zararın Sorumluluğu ve Giderilmesi Hakkında Kanun (EDRT): Sorumlu tarafların belirlenmesini kolaylaştıran ve mağdurların ispat yükünü en aza indiren önlemler sağlayarak çevre kirliliği mağdurları için etkili bir yardım sistemi oluşturur.

Ücret Yönetimine İlişkin Çerçeve Yasası (FAMC): Ücretlerin kullanımında adalet ve şeffaflığı sağlamak için toplanan ücretlerin oluşturulmasını, yönetilmesini ve kullanılmasını sağlar. FAMC'de listelenen çevresel ücretlere örnek olarak, çevresel iyileştirme ücretleri, atık ücretleri ve emisyon ücretleri gösterilebilir.

Düşük Karbon, Yeşil Büyüme Çerçeve Yasası (GGA): Yeşil teknoloji ve yeşil endüstriler kullanarak ulusal ekonominin gelişimini destekleyen bir çerçeve eylemdir.

Sera Gazı Emisyon İzinlerinin Tahsisi ve Ticaretine Dair Kanun (ETA): Sera gazını etkili bir şekilde azaltmak ve Güney Kore'nin sera gazı azaltma ulusal hedefine ulaşmasına yardımcı olmak için piyasa mekanizmalarını kullanan Kore Emisyon Ticaret Planını (K-ETS) desteklemeye yönelik bir düzenlemedir.

Yeni ve Yenilenebilir Enerjinin (REA) Geliştirilmesi, Kullanılması ve Yayılmasının Teşviki Hakkında Kanun: Güney Kore'de Yenilenebilir Portföy Standardı (RPS) şemasını tanıtmak için 2012 yılında yürürlüğe girmiştir.”

VII.GÜNEY KORE'DEN KSS UYGULAMA ÖRNEKLERİ

A. Kore Endüstrileri Federasyonu (Federation of Korean Industries) “Yüzde 1 Kulübü”

Bu kampanya, yerel işletmelerin olağan kârlarının yüzde birini veya daha fazlasını kurumsal hayırseverliğe bağışlamalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Güney Kore'de faaliyet gösteren tüm işletmelerin bu kulübe katılım sağlaması hedeflenmektedir. Üyeler arasında Samsung, LG, SK, Pohang Demir ve Çelik Şirketi (POSCO), Hanwha, Korea BASF ve Yuhan Kimberly gibi önde gelen şirketler yer almaktadır. 'Yüzde Bir Kulübü', ihtiyaç sahiplerine yardım etmek amacıyla İngiltere'de başlatılan bir kampanyanın Güney Kore'deki versiyonudur ve 2016 yılında 109 üyeye ulaşmıştır⁵⁴.

B. Robert Walters

Robert Walters, 1985 yılında İngiltere'nin Londra şehrinde kurulmuş ve 31 lokasyonda 74 farklı ırktan 4.200 çalışanı bulunan bir kariyer danışmanlık firmasıdır. **Robert Walters** (ana marka, alanında uzman kişilerin kalıcı istihdamını sağlamaya yönelik dünya çapında danışmanlık hizmeti vermektedir), **Walters People** (alt marka; Belçika, Fransa, Hong Kong, İrlanda, Hollanda, İspanya ve Birleşik Krallık genelinde faaliyet gösteren genç profesyoneller için geçici ve/veya sözleşmeli çalışan pozisyonları için danışmanlık faaliyeti ve aynı zamanda firmalara operasyonel muhasebe desteği sağlamaktadır), **Resource Solutions** (alt marka; işe alım süreçlerini kısaltmak için dış kaynak kullanmak isteyen firmalara yönelik hizmetler vermektedir.) olmak üzere üç alt firma ile hizmet vermektedir⁵⁵.

⁵⁴ The Dong-A Ilbo, “FKI Launches ‘One-Percent Club’ to Benefit Charities” Erişim: 17 Ekim 2022, <https://www.donga.com/en/article/all/20010314/206044/1>

⁵⁵ Robert Walters Korea, “ESG and Corporate Responsibility” Erişim: 20 Kasım 2022 <https://www.robertwalters.co.kr/en/about-us/esg-and-corporate-responsibility.html>

a. Robert Walters South Korea - The Contribution To Job Creation Grand Prize

“Happy Plus CSR” Ödülleri, Güney Kore İşletmeler Federasyonu ve Koreli Gazeteciler Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen ve Ekonomi ve Maliye Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanlığı, Sağlık ve Refah Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, İstihdam ve Çalışma Bakanlığı ile Cinsiyet Eşitliği ve Aile Bakanlığı tarafından desteklenen bir organizasyondur. Robert Walters South Korea, önde gelen sosyal katkıları, örnek teşkil eden KSS girişimleri ve işe alım faaliyetlerine, istihdam kültürünün geliştirilmesine olan bağlılığı nedeniyle son üç yıldır bu ödüle layık görülmektedir.⁵⁶

b. Robert Walters Küresel Yardım Günü'nü

Robert Walters, olumlu bir sosyal etki yaratmaya ve çalışanlarını gönüllü çalışmaya teşvik etmek amacıyla her yıl Küresel Yardım Günü'nü etkinliği düzenlemektedir. Bu kapsamda çalışanları kendi yerel topluluklarında veya bölgesel seçilmiş hayır kurumlarında gönüllü çalışmakta ve bağış toplamak amacıyla gönüllü faaliyetler düzenlemektedir. Güney Kore'de istihdamı arttırmak ve teşvik etmek için çeşitli iş fuarlarına da katılım sağlamaktadır. Şirket ayrıca, üniversite öğrencileri ve yeni mezunlar için Güney Kore'de start-up'ların, KOBİ'lerin ve uluslararası şirketlerin iş tanınırlığını artırma faaliyetlerine de gönüllü olarak destek olmaktadır⁵⁷.

c. Save The Earth With Robert Walters

Şirket sürdürülebilirlik taahhüdünün bir parçası olarak her işe yerleştirme için çevresel sürdürülebilirlik alanında çalışan belirli kurumlara 10.000 Won (143,24 TL) bağış yapmaktadır. Bağışlarla, çevresel sürdürülebilirlik ve gezegenimizi koruma konusunda çığır açan kuruluşların faaliyetlerine destek olmak amaçlanmaktadır. Yerel çevre kuruluşlarına olan bu maddi desteğin yanı sıra, sürdürülebilir bir toplum elde etmek için plaj temizliği ve koşu ile çöp toplamayı birleştiren 'plogging' gibi gönüllü faaliyetleri de sık sık düzenlemektedirler⁵⁸.

C. Samsung Semiconductor Projesi

Samsung Semiconductor Projesi, yarı iletken ve çevre dostu çipler ve ürünler üretmeyi amaçlayan bir Ar-Ge merkezi projesidir. Arge Merkezinin 2024 yılında faaliyete geçmesi beklenmektedir. Bu Proje kapsamında Samsung 2050 yılına kadar sıfır karbon emisyonuna ulaşmayı hedeflemektedir⁵⁹.

a. Samsung Sürdürülebilirlik Alanındaki Çalışmaları ve Ödülleri

2019, Green Power Leadership Award; United States Environmental Protection Agency tarafından verilmiştir⁶⁰ (U.S. Environmental Protection Agency 2019). 2021 yılında İngiliz The Carbon Trust Organizasyonu

⁵⁶ Robert Walters Plc, “Our Awards” Erişim: 01 Aralık 2022, <https://www.robertwalters.com/about-us/awards.html>

⁵⁷ European Chamber of Commerce Korea, “[Robert Walters Korea] Global Charity Day” Erişim: 19 Kasım 2022 [ecck.or.kr: https://ecck.or.kr/robert-walters-korea-global-charity-day/](https://ecck.or.kr/robert-walters-korea-global-charity-day/)

⁵⁸ Robert Walters Korea, “ESG and Corporate Responsibility”.

⁵⁹ SAMSUNG, “Samsung Semiconductor: Technologies for A Sustainable Future”, Erişim: 20 Kasım 2022, <https://semiconductor.samsung.com/sustainability/environment/>

⁶⁰ U.S. Environmental Protection Agency, “EPA Honors 2019 Green Power Leaders” Erişim: 17 Kasım 2022 <https://www.epa.gov/newsreleases/epa-honors-2019-green-power-leaders>

11,30 milyon ağaca eşdeğer karbon emisyonunu azalttığı onaylanan ürünleri için Samsung'a Product Carbon Footprint (PCF) sertifikası vermiştir. Yine aynı yıl "Triple Standard For Carbon" sertifikasını da aynı organizasyondan almıştır. (Triple Standard – karbon, su ve atık alanındaki çalışmalar için verilen bir sertifikadır). 2022 yılında üretilen Samsung Semiconductor Portable SSD T7 ürünü, yarı iletken endüstrisinde Kore Çevre Bakanlığı tarafından onaylanan ilk düşük karbonlu üründür⁶¹.

b. Raise Your Hand When You Sense Danger

Tedarik zincirinde yer alan firmalarda iş güvenliği ve çevre güvenliğine dikkat çekmek için yürütülen bir kampanyadır. Bu kampanya dahilinde tedarik zincirindeki partnerlerine KOSHA18001 ve ISO14001 sertifika standartlarına ulaşabilmeleri ve sertifikaları alabilmeleri için teknik ve maddi (yılda iki kere) destekte bulunmaktadır. Bu program kapsamında 2018 yılından itibaren her yıl platin, altın ve gümüş ödülleri tedarik zinciri içindeki partnerlerine sunmaktadır⁶².

c. SAIRO: Walk Together For A Healthier Life

"SAIRO", Samsung Semiconductor tarafından çalışanların sağlığını geliştirmek ve yürüyüş yoluyla çalışma ortamlarını iyileştirmek için oluşturulmuş bir kampüs yürüyüş parkurudur. Bu parkur işyeri sınırlarında ve işyerini çevreleyen ormanlar, patikalar ve arazileri kapsayacak bağlantılı parkurlar şeklinde inşa edilmiştir. SAIRO, yoğun iş hayatından ve günlük hayattan bunalanlara yürüyerek şifalı bir deneyim sunarken, çalışanlar arasında bir iletişim ve iş birliği kurmayı hedeflemektedir. İlk SAIRO Samsung Electronics Hwaseong Kampüs'ünde inşa edilmiştir. Samsung mümkün olan tüm çalışma kampüslerine bu yapıyı uygulamayı hedeflemektedir⁶³.

d. Şirket İçi Sağlık Programları "Staying Healthy In Both Body And Mind"

Samsung ve Samsung Semiconductor, çalışanlarına profesyonel tıbbi hizmetler ve kişiselleştirilmiş sağlık programları sunmayı amaçlamaktadır. Bu proje kapsamında çalışan sağlığı için düzenli sağlık kontrolleri, bulaşıcı hastalıkları önleme ve yönetme ve kas-iskelet sistemi bozukluklarını önleme gibi çeşitli sağlık kontrolleri ve programları uygulanmaktadır. Obezite ve yüksek tansiyon gibi kronik hastalıkları olan çalışanlar için şirket içinde fitness merkezimi, kişisel eğitim, kas-iskelet egzersizi ve özel tedavi dahil olmak üzere sağlık yönetimi programları uygulanmaktadır. Diyabet riski taşıyan çalışanlar için de kişiselleştirilmiş sağlık programları yürütülmektedir. Bu çalışanlar için giyilebilir kan şekeri izleme cihazlarıyla kan şekeri seviyeleri takip edebiliyor ve yaşam tarzı alışkanlıklarını iyileştirme konusunda rehberlik ve ilaç tedavisi sağlayan doktorlar ile düzenli bir tedavi sunuluyor. Tüm Samsung Semiconductor kampüslerinde sigara içilmeyen bölgeler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, sigarayı bırakmak isteyen çalışanlar için sigarayı bırakma kliniklerinde yine şirket bünyesinde bulunmaktadır. Şirket bünyesindeki sigarayı bırakma klinikleri danışmanlık hizmeti ve sigarayı bırakma ürünleri ile çalışanlara destek olmayı amaçlamaktadır. Çalışanların düzenli olarak spor yapmaları için kampüs bünyesinde fitness merkezleri ve yüzme havuzları da bulunmaktadır⁶⁴.

⁶¹ SAMSUNG, "Samsung Semiconductor: Technologies for A Sustainable Future"

⁶² SAMSUNG, "Samsung Semiconductor: Technologies for A Sustainable Future",

⁶³ SAMSUNG, "Samsung Semiconductor: Technologies for A Sustainable Future",

⁶⁴ SAMSUNG, "Samsung Semiconductor: Technologies for A Sustainable Future",

VIII. SONUÇ

Güney Kore'deki hâkim şirket yapılanması olan Chaeboller hem kriz öncesi dönemde hem de kriz sonrası dönemde ekonomi ve KSS alanlarında etkili olmuşlardır. Güney Kore'nin hâkim KSS anlayışı ve uygulamaları ülkenin tarihsel, ekonomik ve kültürel yapılarından derin bir şekilde etkilenmiştir. 1997 öncesindeki uzun ve istikrarsız ekonomik ve politik dönem, ülkenin ekonomik kalkınma seviyesini ve buna paralel olarak KSS anlayışını belirleyen başlıca faktör olmuştur. 1997-1998 Asya mali krizi, bu süreçte önemli bir dönüm noktası olmuştur. Kriz öncesinde devlet, Chaebol aile şirketlerinin ekonomik büyümesine odaklanarak ülke ekonomisini geliştirmeyi hedeflemiş; bu süreçte, bu şirketleri sosyal sorumluluklardan izole etmiş ve çeşitli ayrıcalıklar tanıyarak, KSS anlayışının gelişmesini engellemiştir. Ekonomik arenada Chaebol şirketleri ile Chaeboller haricindeki şirketler (özellikle KOBİ'ler) arasındaki uçurumu derinleştirmiştir. Ancak kriz sonrasında, hükümetin reformist yaklaşımı ve özel sektörün değişen tutumları, KSS'nin hem stratejik bir araç olarak benimsenmesine hem de ekonomik performansla ilişkilendirilmesine yol açmıştır. Literatürdeki güncel çalışmalar KSS ve şirket performansı arasında önemli ölçüde pozitif bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Kriz sonrası dönemde hükümet Chaebol firmaların imtiyazlarını önemli ölçüde azaltarak bu firmaların ülke ekonomisindeki hakimiyetini azaltmaya çalışmış ve yasal düzenlemeler ile de KSS uygulamalarının gelişimini desteklemiştir. Samsung, Hyundai, LG, Doosan ve GS gibi Chaebol firmalar hala Güney Kore ekonomisinde önemli aktörler olarak yer almaktadır ve zaman zaman yolsuzlukların başlıklar ile örtbas edilmesi; rüşvet, ticarete yolsuzluk gibi KSS anlayışı ile uyumlu olmayan uygulamalar ile karşı karşıya kalınmaktadır. Hükümetin yaptırımları, özel sektörün ve STK'ların destekleyici uygulamalarına rağmen Güney Kore'de KSS kültürünün dinamikleri halen gelişme sürecini devam ettirmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmadjian, Christina , ve Jaeyong Song. «Coopting Globalization: Local Politics and the Transformation of Corporate Governance in South Korea and Japan.» *Working Paper No. 221*. Columbia Business School, 2006. 1-43.
- Akarsu , Mahmut Zeki . «Chaebol Sistemi.» *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi* 6, no. 12 (2021): 1-13.
- Aslan, Cihat , ve Ali Taner. «Kalkınma Hamlelerinin Batı Dışı Örnekleri: Türkiye ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması.» *Adam Akademi Dergisi* 6, no. 1 (2026): 27-58.
- BBC News. *Samsung to Give \$825m to Charity*. 12 11 2022.
- Bebchuk, Lucian Aye, Reinier Kraakman, ve George Triantis . «Stock pyramids, cross-ownership, and dual class equity: The creation and agency costs of separating control from cash flow rights.» *Harvard Law School Olin Discussion Paper No. 249*, 2000: 445-460 .
- CCEJ. *Citizens Coalition for Economic Justice*. 2022. <http://ccej.or.kr/eng/who-we-are/about-us/> (erişildi: 10 22, 2022).
- Cho, Eunho , ve Sungbin Chun. «Corporate social responsibility, real activities earnings management, and corporate governance:evidence from Korea.» *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics* 4, no. 23 (2016): 400-431,.
- Choi , Daeheon , Chune Young Chung, ve Jason Young. «An Economic Analysis of Corporate Social Responsibility in Korea.» *Sustainability* 9, no. 11 (2019): 1-18.
- Choi, Jong-Seo, Young-Min Kwak, ve Chongwoo Choe. «Corporate Social Responsibility and Corporate Financial Performance: Evidence from Korea.» *Australian Journal of Management* 3, no. 35 (2010).
- Choi, Seunggho , ve Ruth V Aguilera. *CSR Dynamics in South Korea and Japan: A Comparative Analysis*. Seoul: Edward Elgar Publishing Ltd., 2009, 123-147.
- Chung, Chune Young, Sang Jun Cho, ve Doojin Ryu. «Institutional Blockholders and Corporate Social Responsibility.» *Asian Business & Management* 3, no. 18 (2019): 143-186.
- Chung, Young-Keun ; Hwang, Kumju ;. *The Korean National Strategy for Sustainable Development*. Background Report, South Korean Ministry of Trade, Industry and Energy, 2006, 1-78.
- European Chamber of Commerce Korea. *[Robert Walters Korea] Global Charity Day*. 21 09 2022. <https://ecck.or.kr/robert-walters-korea-global-charity-day/> (erişildi: 11 19, 2022).
- Güney Kore Hükümeti. «Korea (Republic of)'s Constitution of 1948 with Amendments through 1987.» *constituteproject.org*. 1987. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.constituteproject.org/constitution/Republic_of_Korea_1987.pdf?lang=en (erişildi: 10 05, 2022).
- Jung, Hyun-Uk, Tae-Hyoung Mun , ve Young Ei Kim. «The Effect of Corporate Social Responsibility Activities on Investors' Heterogeneous Beliefs: A Study of Korea's Data Set.» *Journal of Asian Finance, Economics and Business* 10, no. 7 (2020): 95-107.
- Kim , Jasper . *Crisis and Change: South Korea in a Post-1997 New Era*. Seoul : Ewha Womans University Press, 2005.
- Kim , Linsu . *Imitation to Innovation: The Dynamics of Korea's Technological Learning (Management of Innovation and Change)*. Boston : Harvard Business Review Press, 1997.
- Kim, Seok Eun, ve Do Young Kim. «The Profits of Cause: a New Direction for Corporate Social Responsibility in South Korea.» *International Review of Public Administration* 1, no. 21 (2016): 57-71.
- Korean Culture Center. 2022. <https://tr.korean-culture.org/tr/1025/korea/672#:~:text=Kuzeydo%20Asya'n%C4%B1n%20merkezi%20olan,toplam%20alan%C4%B1%20100.364%20km2'dir> (erişildi: 11 20, 2022).
- Mayer, Roger C, ve Mark B Gavin. «Trust in Management and Performance: Who Minds the Shop While the Employees Watch the Boss?» *Academy of Management Journal* 5, no. 48 (2005): 874-888.
- Mishra, Supriti , ve Damodar Suar. «Does corporate social responsibility influence firm performance of Indian companies?» *Journal of Business Ethics* 4, no. 95 (2010): :571-601.
- Moon, Tae Hoon . «Sustainable Development In Korea, Key Issues And Government Response.» *International Review of Public Administration* 11, no. 1 (2006): 1-18.
- Nam, Young-sook. «The Changing Landscape of Corporate Social Responsibility in Korea.» Seoul : Ewha Womans University Press, 2011.
- Nam, Young-sook, ve Hannah Jun. «The shaping of corporate social responsibility in Korea's.» *Global Journal of Business, Management and Accounting* 1, no. 1 (2011): 10-20.

- NBC News. *Hyundai Pledges \$1B to Charity Amid Probe*. 25 10 2022.
- Park, SeHyun . «Political connection and CSR: Evidence from Korea.» *Business Ethics, The Environment & Responsibility* 4, no. 31 (2022): 1102-1116.
- Park, Won-Jae. *THE DONG-A ILBO*. 14 04 2001. <https://www.donga.com/en/article/all/20010314/206044/1> (erişildi: 10 17, 2022).
- Robert Walters Korea . *Robert Walters Korea* . 2022. <https://www.robertwalters.co.kr/en/>.
- Robert Walters Korea. *SUSTAINABILITY*. 2022. <https://www.robertwalters.co.kr/en/about-us/sustainability.html> (erişildi: 11 20, 2022).
- SAMSUNG. *Semiconductor*. 2022. <https://semiconductor.samsung.com/sustainability/highlights/> (erişildi: 11 20, 2022).
- T.C. Ticaret Bakanlığı. *2024 Güney Kore Ülke Profili*. T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, 2024.
- The Federation of Korea Industries . *Corporate Community Relations White Book*. Seoul: The Federation of Korea Industries , 2010.
- The Federation of Korea Industries. *Survey results of ethical management and CSR practices*. Seoul: FKI Issue Paper, 2009, 2009-2028.
- Yaginuma , Shigeki . *Robert Walterz Group*. 09 04 2021. <https://www.robertwaltersgroup.com/news/latest-news/contribution-to-job-creation-grand-prize.html> (erişildi: 10 19, 2022).
- Yang , Yori . «Institutional Pressures for Convergence and Divergence of Corporate Social Responsibility:Collaborative and Adversarial Networks of NGO-Governmental Organization-Corporations in South Korea.» California: UC Santa Barbara , 2021.